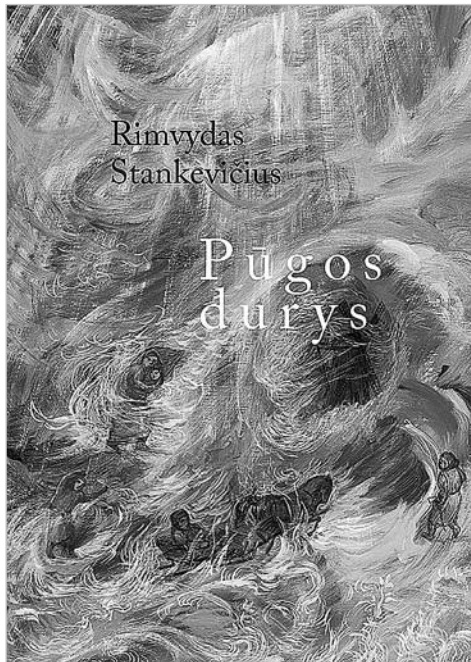

PŪGOS ŠIURPELIAI

Laima Arnatkevičiūtė

Pūgos durys – dešimtoji Rimvydo Stankevičiaus knyga, sulaukusi, atrodo, vienos recenzijos ir poros pokalbių su autoriumi, kuriuose jis išskiria tris svarbiausius savo tikslus: „naudoti lietuvių tautosaką“, nepalikti kirčiavimo klaidų, paisyti moralės normų ir parašyti knygą visai šeimai. Visi šie ketinimai buvo

Dailininkas Šarūnas Leonavičius

Rimvydas Stankevičius,
PŪGOS DURYS: Eiliuota pasaka
(lietuvių mitologinių sakmių motyvais),
Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla,
2014, 64 p., iliustr., 1500 egz.

inspiruoti autoritetų: Norberto Vėliaus, Wolfgango Amadeus Mozarto, Viktorijos Daujotytės, techniniais klausimais konsultavo Ramutė Skučaitė, o meninio svarumo knygai suteikė „užsimanytas“ dailininkas Šarūnas Leonavičius („pamatęs Š. Leonavičiaus iliustruotus K. Donelaičio „Metus“ ir užsimaniau, kad būtent jis iliustruotų manąją knygą. Manau, šią knygą pamatę to paties užsimanė ir visi Lietuvos rašytojai...“¹); kitame interviu: „Aš labai atsakingai žiūrėjau į šitos knygos rimavimą. Nenorėjau, kad vaikas gautų prastą rimavimą, manydamas, kad jis geras. Kalbos kultūros, kirčiavimo klaidų nepalikau nė vienos“²).

Šiuos pasisakymus ir juos didele dalimi atkartojančią Audronės Meškauskaitės recenziją³ susiradau perskaičiusi knygą ir sutrikusi klausdama manyje gyvenančio vaiko, ar jis irgi būtų skaitęs ją iki galo, jei jam nereikėtų rašyti recenzijos? Arba kaip jam sektųsi užmigti klausantis tokios lopšinės:

Krito jau užkrito
Ant palangės dangtis –
Mik, sūnau, mikdykis
Sutemai už ančio.

Jau nėsčia gyvatė
Iš tamsybių sliuogia –
Jai vaikuotis metas –
Ji – pritvinkus blogio. (p. 25)

¹ „Norėjau parašyti knygą, kuri patiktų mamai“, Danutė Šepetytė kalbina Rimvydą Stankevičių, in: *Respublika*, 2014-12-27, in: http://www.respublika.lt/lt/naujienos/kultura/interviu/norejau_parasyti_knyga_kuri_patiktu_mamai/coments.1#komentarai.

² „Jeigu ko pasigendi – imk ir daryk“, Rimvydą Stankevičių kalbina Viktorija Pukėnaitė, in: *Tarp knygų*, 2015, Nr. 6, in: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2015-08-04-rimvydas-stankevicius-jeigu-ko-pasigendi-imk-ir-daryk/133666>.

³ Audronė Meškauskaitė, [Rec.: Rimvydas Stankevičius „Pūgos durys“]. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014], in: <http://nemunas.net/?p=30&nid=285>.

Šarūno Leonavičiaus iliustracijos Rimvydo Stankevičiaus knygai *Pūgos durys*

Vaikas tylėjo, todėl knygą perskaičiau dar kartą. Tada supratau, kad „vaiko“ tylėjimas yra mandagi neigiamo atsakymo forma. Tad mandagi būsiu ir aš.

Iš tiesų poeto ryžtas parašyti tobulą knygą lietuvių mitologijos motyvais ir dar paisant moralės normų yra sveikintinas. Mitiškai saugo pirmaprades gyvenimo tiesas ir pasaulio modelius ir poezija yra įprastas būdas laiko nugludintas tiesas, asmens santykių su kolektyvu taisyklės perteikti jaunajai kartai, pirmų metų lytis padarant suprantamas vaiko mąstymui. Bet vaiko temperamentas kitoks nei suaugusiojo ir jam informaciją reikia pateikti sugestyviai, emocionaliai, nuotaikingai. Tuo tarpu įveikus pirmuosius keturis posmus – pirmą puslapį – sunku suprasti, apie ką apskritai bus kalbama. Nors ir teisingai sukirčiuotos bei surimuotos, eilutės klampios kaip nesuplūktas vieškelis: sunkiai įveikiamos, daug kur skamba dirbtinai, pretenzingai, nejaukiai, o lūkestis pasidžiaugti knyga „be klaidų“ sužlunga sulig kiekvienu klaidingu krypties

prielinksnio „link“ vartojimo atveju, abejonių keliančiomis ištarmėmis: „Jo aimanom pasaulis buvo kurčias / Ir vietoj duonos – vien tik druskos davęs“ (p. 16; plg. lietuvių patarlę: „Žadėjo duonos, davė akmenį“); „Už ienų stvarsto baltos vaidilutės, / Pamesti kryptį gundo speigo žvakės“ (p. 10). Tradiciškai vaidilutės kurstydavo ugnį ir nesivalkiodavo pakelėm it kokios laumės...

Kaip teigia psichologai, knygos vaikui yra viena svarbiausių pasaulio pažinimo priemonių. *Pūgos durys* šiurpokų pasakotojų – išguitosios, duobkasio, laumės – lūpomis mažajam skaitytojui žada gana nejaukų ir nesaugų pasaulį ir istoriją su kito pasakotojo – medkirčio – lavonu pasakojimo pabaigoje, susiejant tai ir su Kalėdų (asocijuojamų su Kūdikieliu, prakartėle, višutinumu džiaugsmu) fone:

Rado jį jau po Kalėdų
Ant kelmelio – lyg prie stalo
Užusnūdo... ir sušalo. (p. 59) ■